

Kontaktból online - a távolléti oktatás tartalma¹

A távolléti oktatásra épülő kurzusokban a tartalom átadására más megoldásokat szükséges találni, mint a személyes találkozáson alapuló kurzusok esetében.

A jelenléti kurzusok során sok esetben a szöveges tartalmak dominálnak, amiket a hallgatók előszeretettel nyomtatnak ki, sorkihúznak, jegyzetelnek stb. Amikor online tartalomról beszélünk, akkor nem ezekre a nyomtatóbarát szövegekre, dokumentumokra kell gondoljunk, hanem **kifejezetten erre a tanulási környezetre tervezett tartalmakra**. A szövegek dominanciája helyett a videókkal, képekkel, ábrákkal ellátott szöveges tartalmak, digitális és interaktív tananyagok kerülnek előtérbe. A Canvasban például az „Oldal/Tartalomoldal” lehetőség ezek megvalósítására, elkészítésére kiválóan alkalmas.

A távolléti oktatás tartalma legyen „darabolható”, több egységből épüljön fel, logikusan.

Az egyik fontos tulajdonság a tananyag darabolhatósága, azaz „a tananyag megfelelő téglákból és más alpanyagokból épüljön fel és ne egy nagy monolit tömbben adjuk közre az építőelemeket” (ELTE MOOC, 2019. 1.). A tananyagelemek közé érdemes úgynevezett megállítópontokat tenni, amik segítik a tananyag megértésének ellenőrzését, másrészt segítséget adhatnak a továbbhaladáshoz is. **Kiemelendő a tananyag megismételhetősége:** például egy videó esetében legyen lehetőség annak újranézésére, és minden, a kurzus során elsajátított és böngészett tartalomoldal is elérhető legyen a résztvevők számára.

A célok és kapcsolódó tevékenységek, feladatok pontos és érthető meghatározása elengedhetetlen a kurzus sikeres teljesíthetősége szempontjából.

A célok és tevékenységek pontos és érthető definiálása nélkül nincs sikeres kurzus. Miért és pontosan mit kell csinálnia a hallgatónak egy adott feladat/tevékenység teljesítéséhez? Jó, ha ez a kérdés nem merül fel a hallgatóban, mert az oktató világossá teszi a feladat kiírásakor.

A tanulás nem csak egyéni szinten valósulhat meg: az online tér interakcióra is ad lehetőséget.

A jelenléten alapuló képzés esetében az egyéni feladatok mellett páros és csoportmunka, közösen teljesítendő feladatok egyaránt megjelennek. Az online kurzusok esetében ugyanúgy elképzelhető, hogy a résztvevőktől azt kérjük, nyilvánuljanak meg, például fórumokban, tegyenek bejegyzéseket vagy reagáljanak mások bejegyzéseire. Ezekben az esetekben szem előtt kell tartuk a kurzus tanulási céljait: érthető, világos, kellően lehatárolható problémát járjunk körül a résztvevőkkel, világos instrukciókat adjunk!

¹ Készült az ELTE “Nyílt kurzusok tervezése” metamooc “Módszertani kérdések: Mitől lesz a tananyagunk MOOC-kompatibilis?” fejezete alapján. Forrás: https://mooc.elte.hu/courses/451/pages/modszertani-kerdesek-mitol-lesz-a-tananyagunk-mooc-kompatibilis?module_item_id=14108 Utolsó letöltés ideje: 2020. március 15.

Ajánlások alapvető felhasználói szoftverek alkalmazásához, amelyre szüksége lehet a távolléti oktatás során

Az alábbiakban szeretnénk néhány általános szoftvert ajánlani, amely hasznos lehet a távolléti oktatás során is. Minden kategóriában természetesen számtalan további szoftver áll rendelkezésre, így mindenki szabadon válogathat ezek közül. Az itt ajánlott szoftverek korábbi tapasztalataink alapján megbízhatóan működnek:

- **Általános irodai szoftvercsomag** (szövegszerkesztés, táblázatkezelés, prezentáció-készítés): az ELTE polgárai számára az Office365 ingyenesen letölthető és használható, de jó alternatíva lehet a Google online megoldásainkat használata is. Ehhez itt található az ELTE IIG segédlete: http://iig.elte.hu/file/2019_o365_hu.pdf
- **Médiatartalmak lejátszása** (videó, hang): A VLC media player egy sokoldalú szoftver, amely szabad forráskódú és platformfüggetlen, a legtöbb ismert videó és zenei formátumot lejátsza, nincs szükség egyéb kodek-ek bonyolult letöltésére. Letölthető a <https://www.videolan.org> oldalról.
- **Képnézegető program**: Az XnView egy sokoldalú, több hasznos funkcióval rendelkező program, ami szintén platform függetlenül. Alapvető műveletek ezzel a programmal is elvégezhetők (pl. kivágás, fényerő állítás stb.). Letölthető különböző platformokra az alábbi linken: <https://www.xnview.com/en/xnviewmp/#downloads>
- **PDF műveletek**: Az Office programok ma már képesek PDF formátumban is elmenteni a fájljainkat. A PDF formátum könnyen megnyitható a különböző olvasószoftverek segítségével a tartalom/formázás torzulása nélkül bármilyen számítógépen, így érdemes a nem-szerkeszthetőnek szánt tartalmakat így közvetíteni.
 - **PDF-olvasó**: A Foxitreader sokoldalúan felhasználható pdf olvasó. Könnyen lehet belőle képernyőképet menteni, szöveget kiemelni, annotálni. A szoftverrel telepíthető egy „virtuális nyomtató”, ami a különböző szövegszerkesztőbe épülve lehetőséget ad a fájlokat pdf-ként menteni. A program egy új nyomtatóként jelenik meg és ha erre a nyomtatóra küldjük a nyomtatási feladatot, akkor pdf fájlként menthetjük el az eredményt. Letölthető innen: <https://www.foxitsoftware.com/pdf-reader/>
 - **PDF-ek darabolása/összefűzése**: Különböző platformokra tölthető le a PDFsam Basic program. Ezzel lehetőségünk van egy pdf fájlt több különböző darabra bontani, vagy több különböző pdf fájlt összefűzni. Letölthető: <https://pdfsam.org/download-pdfsam-basic/>
- **Vírusirtó és tűzfal**: Mivel a távolléti oktatás keretében vélhetőleg több időt fogunk különböző oldalak böngészésével tölteni, ezért fontos, hogy a gépünket a megfelelő védelemmel lássuk el. Az ELTE Informatikai Igazgatósága otthoni használatra a Sophos AV-t ajánlja, amely innen tölthető le: <https://home.sophos.com/en-us.aspx>. Általános használatra javasoljuk a ZoneAlarm tűzfalát, amely megvéd a legtöbb kémprogramtól, támadástól. Letölthető: <https://www.zonealarm.com/software/free-firewall>
- **Távoli elérés**: Otthoni internet csatlakozással is lehetőségünk van az ELTE hálózatának elérésére (mintha egy bent wifire csatlakoznánk), így elérhetőek lesznek az ELTE-IP címre korlátozott tartalmak (pl. Szakirodalmi adatbázisok, belső ELTE tartalmak stb.). Erre a Stunnel program ad lehetőséget. Ennek beállítása több lépést igényel, de az ELTE IIG részletes útmutatót adott ki hozzá, amely elérhető itt: https://iig.elte.hu/file/Stunnel_leiras.pdf

Mi az a Canvas LMS rendszer és miért van rá szükségünk a távolléti oktatás során?

A tanuláshoz különböző szintek lehetnek, a kontakton túl beszélhetünk vegyes és kizárólag online oktatási környezetekről is. Az ilyen tanulási környezet tér- és időfüggetlen, lehetőséget ad online együttműködések megalapozására és fenntartására. Online keretrendszeren alapulhatnak (LMS mint amilyen a Canvas és a Moodle is) vagy/és olyan online eszközökből állnak, amelyek a tanulók számára megkönnyítik az információszerzést, a kommunikációt, a közös gondolkodást és támogatják a produktivitást (Tóth-Mózer és Misley, 2019).

Annak érdekében, hogy ne vesszünk el a digitális eszközök és felületek bőséges tárházában, fontos, hogy elköteleződjünk egyetlen olyan biztonságos „bázisként” funkcionáló keretrendszer mellett, mely vezeti a tanulást és a tanítást – **javasoljuk, hogy ez a Canvas legyen!**

6 érv mellett, hogy oktatóként a Canvas LMS rendszert használja

Összegyűjtöttük, milyen módszertani és praktikus érvek szólnak amellett, hogy a Canvas felületet használjuk „bázis” LMS-rendszerként (Tóth-Mózer és Misley, 2019 nyomán):

1. Minden egy helyen elérhető

Sok oktató használ online felületeket és szolgáltatásokat, úgy mint az e-mail, amelyen keresztül tájékoztatja a hallgatókat, továbbá gyűjti a beadandókat, házi feladatokat. Az e-mailen túl fájlok tárolására és megosztására gyakran használjuk például a Google Drive-ot vagy a Dropboxot. A Canvas ezeket a funkciókat egyesíti magában, és ennél még sokkal többet is kínál. A hallgatók is igénylik, hogy egy helyen, rendszerezetten találjanak meg minden fontos tananyagot, feladatot és határidőt, és nem csak egy-egy témával vagy tanórával kapcsolatban, hanem a félév összes témakörével kapcsolatban. Ha kevesebb időt kell a hallgatóknak az anyagok összegyűjtésével, rendszerezésével tölteni, akkor több időt szentelhetnek az aktív tanuláshoz.

2. Felépített, logikus struktúra

A Canvasba feltöltött tartalmak változatosak, feltölthetünk pl. szöveges elemeket, videókat, létrehozhatunk feladatokat, fórumokat, tesztek stb.), s ezeket jól strukturált formában, modulokba rendezhetjük. A modulok (blokkok) segítségével lehet elrendezni a tevékenységeket és a tananyagokat úgy, hogy azok megfelelő sorrendben jelenjenek meg egymás után, logikusan következzenek egymásból, ami segíti feldolgozásukat, értelmezhetőségüket. A moduloknál előfeltételek iktathatók be, és követelmények szabhatók meg ahhoz, hogy mely esetekben tekintse a rendszer a modulokat elvégzettnek. A

² Tóth-Mózer Szilvia és Misley Helga (2019): Digitális eszközök integrálása az oktatásba. Jó gyakorlatokkal, tantárgyi példákkal, modern eszközlissal. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest. URL: http://mindenkiiskolaja.elte.hu/wp-content/uploads/2019/09/Digitális-eszközök-integrálása-az-oktatásba_INTERA.pdf Utolsó letöltés ideje: 2020. március 15.

modulok/blokkok láthatósága a félév során fokozatosan is engedélyezhető, a tananyagok és a feladatok így mintegy „adagolhatók”.

3. Rendszerezett házi feladatok, házi dolgozatok, beadandók

A házi feladatok, beadandó dolgozatok adminisztrálása sokszor igen bonyolult feladat az oktatók számára, főként, ha e-mailen keresztül kérik azokat. Ha azonban Canvast használ, nem kell többé arra kérni a hallgatókat, hogy azonos tárgyat válasszanak az e-mailjüknek, amelynek mellékletként a beadandójukat küldik, és a leadási határidőre sem kell figyelmeztetni őket, hiszen ezek a rendszerek maguk küldenek emlékeztetőket. Sőt mi több, ki lehet választani, hogy csak azon hallgatók kapjanak üzenetet, akik még nem adták be a feladatukat vagy egy tesztben nem értek el bizonyos pontszámot.

4. Hallgatói aktivitás nyomon követése

A Canvas által nyomon tudjuk követni azt is, hogy az egyes hallgatók mikor jártak utoljára a felületen, mennyi időt töltöttek el ott – így következtethetünk például arra, hogy látták-e az újonnan kiírt feladatokat, elkészítették-e a feladatokat vagy használták-e az általunk feltöltött gyakorló feladatsort a ZH-ra való felkészüléshez (így például egy rosszabb teljesítés után magára a tanulási folyamatra, a felkészülésre is tudunk reflektálni, hiszen erre is rálátunk).

5. Értékelési útmutatók, szempontok

Az oktatók segíthetik a hallgatókat a beadandó dolgozatok, félévzáró produktumok, gyakorló feladatok/tesztek, beadandó dolgozatok elkészítésében úgy, hogy előre tisztázzák az értékelés szempontjait. A Canvasba beépíthető értékelési szempontrendszer (Értékelőtábla) ezt a folyamatot megkönnyíti. Az értékelési szempontrendszer a formatív értékelés eszköze, hiszen a hallgató előre láthatja azt, hogy mi alapján kell elkészítenie a beadandóját, és önértékelést végezhet, mielőtt beadja azt, sőt akár megbecsülheti azt is, hogy a megoldása hány pontot fog érni.

6. Könnyen áttekinthető jegyek (osztályzatok) és pontok

A Canvas használatával nincs szükségünk papír alapú naplóra, jegyzetfüzetre, Excel-fájlokra, hogy együttesen lássuk a tanulók egyéni és csoportos teljesítményét. Az adminisztrációt megkönnyíti, hogy a pontok automatikusan összeadódnak, akár feladatcsoportonként külön súllyal számíthatók be, és az egyedileg beállított osztályzási szabályoknak, ponthatároknak megfelelően könnyen jeggyé alakíthatók.

Mennyire mozog otthonosan a távolléti oktatásban?

Az alábbi táblázat az egyszerűtől a bonyolultig strukturálja a segédanyag további tartalmi egységeit, melyekben konkrét, részletes információkat, segítséget talál a vonatkozó felületek használatával kapcsolatosan. Válassza ki az Önre igaz állítást és ugorjon az Önnek szóló tartalomra vagy görgessen tovább és tekintse át a teljes folyamatot és kapcsolódó tartalmait.

1.SZINT

Használ-e az ELTE által támogatott, Canvas LMS rendszert a jelenlegi, 2019/2020-as tavaszi félévben?

Igen, Canvas-t használok

Nem használom

Szükségem van ismétlésre, segítségre:

Ismerje meg a Canvas felületet!

A Canvas LMS használatával kapcsolatos gyors segédanyag (25. oldal, [kattints](#))

A Canvas LMS használatával kapcsolatos gyors segédanyag (25. oldal, [kattints](#))

Ezt már mind tudom, további/más segítségre van szükségem!

1.SZINT

Részletesebben szeretném megismerni, hogy milyen funkciói vannak a Canvas-nak/Moodle-nek és ezek pontosan mire használhatók!

Canvas LMS-rendszerbe beépített, főbb funkcióinak részletes bemutatása (32. oldal, [kattints](#))

Ezt már mind tudom, további/más segítségre van szükségem!

2.SZINT

Milyen lehetőségeim vannak a Canvas/Moodle esetén a külső alkalmazások integrálására/bevonására és ezek pontosan mire, hogyan használhatók?

A Canvas LMS-be integrálható vagy bevonható külső alkalmazások részletes bemutatása (40. oldal, [kattints](#))

Ezt már mind tudom, további/más segítségre van szükségem!

2.SZINT

Élő, egyidejű interakción (szinkron) alapuló vagy ütemezett, nem élő, egyidejű interakción (aszinkron) alapuló tevékenységeket kíván használni a kurzusai során?

(Amennyiben mindkettőt tervezi, úgy biztatjuk, hogy mindkét tartalmat tekintse át!)

Nem élő kommunikációt, együttműködést támogató megoldások (aszinkron)	Élő kommunikációt, együttműködést támogató megoldások (szinkron)
---	--

A Canvas LMS-be integrálható vagy bevonható *aszinkron* lehetőségek és alkalmazások részletes bemutatása (51. oldal, [kattints](#))

A Canvas LMS-be integrálható vagy bevonható *szinkron* lehetőségek és alkalmazások részletes bemutatása (60. oldal, [kattints](#))

Milyen kontakt tevékenységet kiváltó online megoldások állnak rendelkezésre a Canvas LMS rendszer és a kiegészítői kapcsán?

Kontaktból online (19. oldal, [kattints](#))

A Canvas LMS használatával kapcsolatos gyors segédanyag

A Canvas rendszer használatához az ELTE Oktatási Igazgatóság Oktatásfejlesztési és Tehetséggondozási Osztálya több segédanyagot is készített, amely az alábbi linken elérhető: <https://www.elte.hu/elearning>

A segédanyag keretében igyekszünk egy rövid áttekintést adni, amely praktikus útmutatásként szolgálhat ahhoz, hogy felállítsa azt a „virtuális osztálytermet”, amelyben a távolléti oktatást megvalósíthatja.

Az ELTE Járványügyi Operatív Koordináló Testület ajánlásai:

- az előadások élő közvetítéssel (streamelés) nem tarthatók meg, de előre felvett videóanyagok megosztására van lehetőség;
- a gyakorlati foglalkozások valós idejű megtartása a kurzus tanrendben szereplő időpontjában történhet;
- technológiai akadály felmerülése esetén is biztosítani kell a kurzus teljesíthetőségét;
- a fentiek figyelembevételével a távolléti oktatás módja és eszköze szabadon megválasztható, azonban az Egyetem technikai és módszertani támogatást kizárólag a Canvasban, Moodle-ben, Neptun Meet Streetben és Microsoft Teamsben történő megvalósításhoz nyújt.

Ezen ajánlások követése során minden esetben a kari előírásoknak megfelelően szíveskedjen eljárni.

Hogyan hozzunk létre Canvas felületet a Neptunon keresztül?

Az első lépés, hogy a Neptun rendszerben meghirdetett kurzusunkat összekössük a Canvas rendszerrel. Ezáltal biztosítva van, hogy minden oktató és minden hallgató, aki a Neptunban is a kurzushoz van rendelve, automatikusan beléptetésre kerül a Canvas felületén létrehozott kurzusunkba is. Ehhez az alábbi lépéseket kell megtenni ([kivonat a központi ELTE segédletből](#)):

1. Először lépünk be az ELTE Neptun oktatói felületére (<https://oktato.neptun.elte.hu/>) a Neptun kód és a megfelelő jelszó segítségével.
2. Az Oktatás → Kurzusok fül alatt jelenítsük meg az adott félévre vonatkozó kurzusainkat (Félévek: 2019/20/2 és Listázás).
3. Kattintsunk a kurzusunk nevére, amelyhez Canvas felületet szeretnénk létrehozni.
4. A felugró „Kurzus adatok” ablakban kicsit lejjebb, az „Extra mezők” blokkban a „Kiegészítő e-learning rendszer” melletti legördülő menüből válasszuk ki a „Canvas” lehetőséget.